BUITEN

13E JAARGANG Nº. 1. ZATERDAG 4 JANUARI 1919.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK BIJ BOLNES. INRIJHEK.

BUITEN
Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN JANUARI, DOOR A. A. N. . . . BLZ. 2
BROEDERSCHAP (1), DOOR JOHN GALSWORTHY . . . . „ 3
HET HUIS TEN DONCK, DOOR C. V. JR., GEÏLL. . BLZ. 1, 4—9
VOGELBESCHERMING, DOOR G. . . . . BLZ. 6
DE GEMOEDSAANDOENINGEN VAN EEN PATRIJS, UIT HET FRANSCH VAN ALPH. DAUDET . . . . . „ 6
HET MEISJE VAN DE POST, DOOR E. VAN LIDTH DE JEUDE „ 8
BILLIKEN, DOOR F. W. DRIJVER. . . . . „ 9
DE BOOM VAN BOERHAAVE, DOOR F. W. DRIJVER, GEÏLL. „ 10
ODONTOGLOSSUMS, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTREERD. BLZ. 10—11
BOSCHPAD, (GEDICHT), DOOR J. G. . . . . BLZ. 11
DE PELSJAGERS, DOOR HULBERT FOOTNER (18) . . . „ 11
GEZICHT OP DE DOOR DE ENGELSCHE TROEPEN BEZETTE STAD KEULEN, ILLUSTRATIE . . . . . „ 12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGETERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, *met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.*

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

DE STERRENHEMEL IN JANUARI.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrebeelden voor 3 uur sterretijd, d. i. omstreeks half acht middelbaren tijd. Men zie het Januarikaartje in de N. R. Ct. Zenith: Cassiopeia, Perseus;

Noorden: Groote en kleine Beer, Boötes, Draak, Hercules, Jachthonden;

Noordoosten: Giraffe, kleine Leeuw;

Oosten: Eenhoorn, kleine Hond, Kreeft, groote Leeuw, Lynx, Tweelingen, Wagenman, Waterslang;

Zuidoosten: Haas, groote Hond, Orion, Stier;

Zuiden: Beeldhouwer, Eridanus, Oven, Ram, Stier, Walvisch;

Zuidwesten: Driehoek, Visschen;

Westen: Andromeda, Dolfijn, Hagedis, kleine Paard, Pegasus, Pijl, Vos, Waterman, Zwaan;

Noordwesten: Cepheus, Lier.

Blijkens deze opsomming zijn de schitterende sterrebeelden Orion, groote Hond (met de helderste ster des hemels, *Sirius*) Tweelingen (met de planeet Jupiter), Wagenman en Stier om acht uur goed te zien: de Januariavonden zijn de prachtigste van het jaar.

Omstreeks 10 Januari zijn alle zestien voor Nederland waarneembare sterren der eerste grootte in één etmaal zichtbaar: *Sirius* en *Procyon*, *Capella*, *Arkturus*, *Ridjel* en *Beteldjusa*, *Aldebaran*, *Castor* en *Pollux*, *Regulus*, *Wega*, *Deneb* en *Spica* onder gunstige of tamelijk gunstige omstandigheden, *Altair* en *Fomalhaut* kort na zonsondergang laag in het Westen en *Antares* (en wederom *Altair*) kort voor zonsopkomst in het Oosten.

De Melkweg die te half acht van het Noordwesten door het Zenith naar het Zuidoosten loopt, is in de sterrebeelden, die hoog aan den hemel staan, Perseus, Cassiopeia en Wagenman, niet van in het oog vallende helderheid.

Algolminima zijn te verwachten: 1 Januari te 7 uur, den 15^{en} te 16 uur, den 18^{en} te 13 uur, den 21^{en} te 10 uur en den 24^{en} te 6 uur.

Mira Ceti is, als dit nummer uitkomt, niet meer in een binocle te zien.

Van *R Coronae* kan ik op dit oogenblik weinig mededeelen. De ster is in den ochtend aan den Oosthemel zichtbaar, maar de waarnemingen zijn den laatsten tijd uiterst schaarsch geweest.

Ook *Nova Aquilae* staat te ongunstig voor de waarneming.

Het *Avondzodiakaallicht*, waarvoor Februari de gunstigste maand is (zie Buiten VII No. 5), is ook in de laatste dagen van Januari, wanneer de maansikkel genoeg is afgenomen (het is 23 Januari Eerste Kwartier) al goed te zien.

Ook de *Gegenschein*, die in November in den Melkweg was schuil gegaan, komt nu weer te voorschijn, in het sterrebeeld Kreeft, en zal op deze sterrenarme plek in het eind van Januari misschien wel gevonden kunnen worden.

Er zijn in de eerste dagen van Januari na middernacht gewoonlijk nog al veel *vallende sterren* te zien, die naar hun straalpunt in den Draak (dicht bij β Boötis) *Draconiden* heeten.

Den 2^{en} Januari bereikt de aarde het *perihelium* harer elliptische loopbaan. De afstand tot de zon is zoo klein mogelijk, de baansnelheid dus krachtens de *wet der perken* zoo groot mogelijk. Wij zien de zon in Januari per dag 61.'2 naar het Oosten opschuiven, terwijl het gemiddelde bedrag 59.'1 is.

De versnelde Oostwaartsche beweging doet de zon meer dan anders bij den naar het Westen draaienden hemel achterblijven en is de hoofdoorzaak van de groote toename der *tijdsvereffening*, die dit jaargetijde kenmerkt: de zon is den 1^{en} Januari 3 minuten bij de klok achter, den 31^{en} al bijna een kwartier.

Het pas aangevangen jaar 1919 begint voor dat gedeelte van Oost-Europa, waar men nog met Ouden Stijl rekent, op 14 Januari; het Mohamedaansche jaar 1338 (*maanjaar*) op 26 September en het Joodsche jaar (*gebonden maanjaar*) 5680 den 25^{en} September.

Het *Gulden Getal* is 1: het is het rangnummer in den 19-jarigen *Maancirkel* of *Cyclus van Meton*; het klimt dus op tot 19, om daarna weer 1 te worden.

In den *zonnecirkel* van 4 × 7 jaren heeft 1919 het rangnummer 24 en derhalve de *Zondagsletter* E (Buiten V No. 1).

De *Epakta* (het Epaktengetal) is dit jaar 29. In den regel klimt dit getal met 11 op, d.i. het verschil in dagen tusschen zonnejaar en maanjaar, maar als het daardoor grooter dan 30 zou worden, trekt men er 30 van af. De beteekenis der Epakta, die een gewichtige rol speelt bij de bepaling van den Paaschdatum (Buiten IX No. 2) is, dat er den 1^{en} Januari 29 dagen verloopen zijn sedert de laatste Nieuwe Maan. Inderdaad was het den 3^{en} December 1918 Nieuwe Maan; maar de Epakta wordt gerekend naar een „middelbare" maan, die wel eens merkbaar van de ware maan kan verschillen, zoodat de volkomen overeenstemming iets of wat toevallig is. De fout, het verschil tusschen kerkelijke en astronomische Epakta, loopt langzamerhand wat op, en daarom past men aan het eind van den Maancirkel, dus als het Gulden Getal 19 was en weer 1 wordt, een correctie van één dag toe: de Epakta was verleden jaar 17 en men zou nu 28 verwachten, terwijl hierboven 29 werd opgegeven.

Mercurius is nauwlijks waarneembaar. Wel bereikt de planeet den 7^{en} Januari als morgenster een Westelijke elongatie van 23°, maar het jaargetijde is niet gunstig voor de waarneming.

Venus komt in den loop van Januari als avondster in zicht: in het einde der maand gaat zij meer dan vijf kwartier na de zon onder.

Mars blijft aan den avondhemel de zon nog ontloopen. Tegen het einde der maand staat deze planeet in den Waterman, een graad of zeven ten Noordoosten van Venus en gaat zij twee uren na de zon onder. Mars zal door de nabijheid van Venus nog betrekkelijk heel gemakkelijk gevonden kunnen worden.

Jupiter is ongeveer den geheelen nacht waarneembaar: de planeet loopt langzaam Westwaarts in het sterrebeeld Tweelingen.

Ook *Saturnus* is bijna den ganschen nacht te zien; deze planeet staat nog steeds iets ten Noordwesten van Regulus (*z* van den Leeuw).

DE KREEFT.

Het sterrebeeld *Kreeft* (*Cancer*) komt onder den naam Καρκίνος in de Almagest voor; het wordt gewoonlijk door een krab afgebeeld. Het telt geen sterren van de eerste, tweede of derde grootte, maar men zal de sterren der vierde grootte γ en δ (wel eens *Aselli*, *de Ezeltjes*, genoemd) gemakkelijk ongeveer midden tusschen Pollux (β van de Tweelingen) en Regulus (*z* van den Leeuw) kunnen vinden.

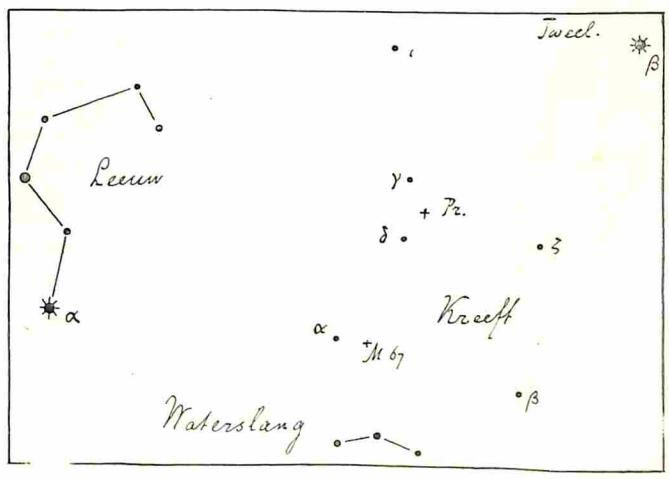

Op het kaartje vindt men ook een gemakkelijk kenbaar groepje sterren van de *Waterslang* nog aangegeven.

De Kreeft verdwijnt in Juni in de avondschemering, en komt in Augustus weer aan den ochtendhemel te voorschijn. De ster ι is een dubbelster (4^{m} en 6^{m}, afstand 30''), waarvan als kleuren

geel en blauw worden opgegeven; de ster ζ is een der allermerkwaardigste veelvoudige systemen van den hemel: drie sterren van de grootte 5 tot 6, waarvan er twee een eng paar vormen (afstand ten hoogste 1″.2, omloopstijd 60 jaar), terwijl de derde, op 6″ afstand gelegen, onder den invloed van dit paar en misschien nog van een vierde naburige ster een zeer samengestelde beweging uitvoert.

Het belangrijkste waarnemingsobject in de Kreeft, vooral voor kleine kijkers, is zonder twijfel de sterrenhoop dien men bij de sterren γ en δ vindt, en die op maanvrije nachten gemakkelijk als een nevelachtig vlekje met het bloote oog gezien kan worden. Deze groep heet reeds bij Plinius den Ouden (eerste eeuw n. Chr.) *Praesepe Cancri* (*de Krib*), en ook Ptolemaeus vermeldt haar onder dien naam (Φάτνη); in Engelsche boeken treft men de benaming *Bee-hive* aan. De voornaamste sterren in de Krib (zevende grootte) zijn al in een binocle te zien.

Ook de uitgebreide, rijke sterrenhoop M 67, bij de ster ε, is in zeer gunstige omstandigheden met het bloote oog zichtbaar.

Naar het sterrebeeld Kreeft is de *Kreeftskeerkring* genoemd, de parallel van 23°.5 Noorderbreedte. Zijn bewoners zien de zon door hun Zenith gaan, als zij bij haar zomer-„stilstand" (21 Juni) in het *teeken* Kreeft staat, dat echter niet in het *sterrebeeld* Kreeft valt, maar in de Tweelingen. Zoo valt ook het lentepunt Aries niet in het sterrebeeld Ram, maar in de Visschen. Dit is een gevolg van de *precessie*, de langzame terugschuivende beweging van den hemelequator over de ekliptika. Daar hierbij de helling van 23°.5 vrijwel behouden blijft, kan men de zaak ook voorstellen door een draaiing van de Noordpool des hemels om de pool der Ekliptika, in een cirkel met een straal van 23.°5. De precessie bedraagt per jaar iets meer dan 50″, zoodat de pool in 26000 jaren haar baan om de ekliptikapool aflegt. Thans staat zij, zooals men weet, vlak bij een ster der tweede grootte, α van den kleinen Beer, die men daarom *de Poolster* noemt; ten tijde van het ontstaan der Homerische zangen was zij midden tusschen deze ster en de zeven sterren van den grooten Beer te vinden; over 12000 jaren zal *Wega* (α van de Lier) als Poolster dienst kunnen doen. Het totale bedrag der precessie sedert den bloeitijd der Grieksche astronomie is bijna een „teeken" (vak van 30°) van de ekliptika. In den tijd van Hipparchus (120 v. Chr.), den grootsten astronoom der oudheid, vielen dus teekens en gelijknamige sterrebeelden vrijwel samen.

Het was Hipparchus, die de precessie ontdekte. Hij constateerde door de vergelijking van zijn eigen waarnemingen met die zijner voorgangers, dat Spica en Regulus ten opzichte van de nachteveningspunten verschoven waren. Zijn schatting van het bedrag der precessie (1° per eeuw) was echter te klein: inderdaad bedraagt de verschuiving 1° in 70 jaren.

A. A. N.

BROEDERSCHAP

1) DOOR JOHN GALSWORTHY

Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

„Broeder, broeder, aan gindsche verre kust,
Weet ge een stad, er is een plaats,
Die uw voetstap kent, Dwalende Broeder?"
Murray's Electra of Euripides.

HOOFDSTUK I.

DE SCHADUW.

IN den namiddag van den laatsten dag van April 190. tooide een golvende zee van kleine wolkjes de lucht boven High Street, Kensington. Deze zachte wolkjes, die bijna het geheele uitspansel bedekten, deden een woesten aanval op een klein, blauw hemelstukje, ongeveer van den vorm van een ster, dat stil glansde. Eén enkele blauwe bloem te midden van een groote weide. Een elk van deze kleine wolkjes scheen uitgerust met een paar onzichtbare vleugeltjes en dreef, gelijk een insect op zijn onvermoeide vlucht, voort naar deze sterrebloem, die zoo helder schitterde met haar prachtig diepe kleur. Aan den eenen kant drongen deze wolkjes zoo heftig op elkaar aan, dat elke buitenlijn verdween en het geheel tot een donzige, doorzichtige massa vervloeide. Aan den anderen kant schenen grootere, zwaardere wolken, zich vormend uit andere en zich weer afscheidend, den aanval op de onoverwinnelijke schittering van het onuitwischbare te leiden. Oneindig was de verscheidenheid van deze millioenen vormen van waterdamp, oneindig de onveranderlijke eenheid van deze diepblauwe hemelster.

Beneden in de straten, onder den eeuwigen hemelstrijd van de zachtkleurige wolkjes met het stralende blauw, verrichtten mannen, vrouwen, kinderen en hun huisgenooten — paarden, honden, katten — hun bezigheden met de heerlijke, jolige onbezorgdheid, die de lente wakker roept. Zij stroomden voorbij en de inhoud van hun gedachten steeg op met een machtigen kreet: „Ik, ik, ik, ik!"

De menigte was wellicht bij het gebouw van Rose & Thorn het dichtst. Iedereen, hetzij hoog of laag, maakte front langs de honderd deuren van deze wereldfirma. Voor de etalagekast van gekleede japonnen stond een rijzige, slanke, bevallige dame in gedachten verzonken. „Het is staalblauw — mooi staalblauw! Maar met al die drukte om me heen weet ik niet of ik het wel of niet zal koopen!"

Haar oogen, die uit vrees haar gedachten te verraden, een ironische uitdrukking aannamen, schenen een blauw costuum, dat in de etalage was tentoongesteld, over zijn al of niet wenschelijkheid te raadplegen.

„En als Stephen nu vindt, dat het me niet staat!" Bij deze gedachte streken haar behandschoende vingers zenuwachtig langs een plooitje van haar mantel. In die kleine angstige beweging drukte zij haar diepst verborgen gedachte uit: de wensch om te bezitten en de vrees ervoor, het verlangen te zijn, en de vrees voor het leven. De voile, die los om haar hoed was gedrapeerd, omhulde met fijn bloemenweefsel haar weifelende trekken, haar een weinig te veel uitstekende kaakbeenderen, haar ietwat magere wangen, die door den tijd reeds even te veel waren gekust.

De oude, met zijn langgerekt gezicht en witten neus, die verlof had hier zijn Westminster te venten, merkte haar op en nam zijn leeg pijpje uit den mond.

Het was zijn zaak en tevens zijn genoegen alle voorbijgangers te kennen, waardoor hij vergat aan zijn vermoeide beenen te denken. Deze dame met haar beschaafd voorkomen was een goede bekende van hem en zijn gedachten dwaalden vaak bij haar af. Soms kocht zij de krant, welke het noodlot hem had gedwongen, tegen zijn politieke overtuiging in, te verkoopen, niettegenstaande in haar stand de Torry kranten werden gelezen. Hij kende een dame wanneer hij haar eens had gezien. Voordat het Leven hem door een ziekte van zijn spaarduitjes had beroofd en daarna op de straat geworpen, was hij butler geweest en nog steeds was hem voor de eerste standen een onverwoestbare eerbied bijgebleven even groot als zijn minachting voor „dat soort lui," die hun inkoopen in „die rommelbazars" deden en de publieke bals bijwoonden. Hij beschouwde zijne dame met bijzondere opmerkzaamheid, evenwel niet met het zakelijk oogmerk zoodoende haar aandacht te trekken, hoewel hij heel goed wist, dat hij eerst vijf exemplaren van de middageditie had verkocht. Hij was dan ook teleurgesteld en pijnlijk verrast toen zij door het binnengaan van een der honderd deuren uit zijn gezichtskring verdween.

De gedachten, welke haar tot binnengaan aanspoorden, waren deze:

„Ik ben pas achtendertig en ik heb al een dochter van zeventien.... En ik wil, dat Stephen me mooi blijft vinden.... Nu moet ik ervoor zorgen, dat ik er altijd goed uitzie...."

Voor een grooten spiegel, in welks vroolijken glans jaarlijks honderden van vrouwelichamen, ontdaan van bovenkleeding, zich baadden, welks smetteloos oppervlak dagelijks een dozijn vrouwezielen onbeheerscht weerkaatste, werden haar oogen glanzend als staal. Nadat zij er zich evenwel van had overtuigd, dat de japon onder de armen vijf cM., in de taille drie en over de heupen zeven cM. nauwer gemaakt moest worden terwijl de rok nog wel twee cM. verlengd diende te worden, omwolkte haar voorhoofd zich weer alsof ze er zich op voorbereidde er toch nog op terug te komen. Zich weer aankleedend vroeg ze:

„Wanneer kan ik het thuis krijgen?"

„Aan het eind van deze week, Mevrouw."

„Dan pas?"

„We hebben het op 't oogenblik verbazend druk, Mevrouw."

„O, maar u moet toch heusch zorgen, dat ik het op zijn laatst Donderdag thuis heb."

De coupeuse zuchtte. „Ik zal mijn best doen, Mevrouw."

„Daar reken ik dan op. Mevrouw Stephen Dallisson, 76 The Old Square."

In de lift dacht ze nog: „Dat arme meisje zag er erg moe uit.... Het is toch een schandaal, dat ze zulke lange werkdagen hebben" en verliet het gebouw.

Een stem achter haar vroeg schuchter: „Westminster, Mevrouw?"

„Dat is die arme oude man," dacht Cecilia Dallison, „die zoo'n akelige neus heeft.... Ik geloof werkelijk niet, dat ik...." en ze zocht in haar beursje naar een dubbeltje. Naast „de arme, man" stond een vrouw in afgedragen maar toch nette, zwarte kleeren, een ouderwetsche hoed op, die waarschijnlijk eens op een deftiger hoofd had gezeteld. Het armzalige restje van een bontkraag had ze om haar hals gewikkeld. Ze had een mager maar fijnbesneden, zacht gezicht, heel heldere, bruine oogen en zacht krullend, zwart haar. Naast haar stond een stumperig jongetje en in haar armen droeg zij een zuigeling. Mevrouw Dallison reikte den man een dubbeltje voor de krant, keek daarbij echter de vrouw aan.

„Maar juffrouw Hughs," zei ze verwijtend, „u zou deze week komen om de gordijnen te zoomen."

De vrouw drukte de zuigeling vaster tegen zich aan.

„Het spijt me erg, Mevrouw. Ik wist, dat u me verwachtte maar ik heb van de week veel verdriet gehad."

Cecilia zuchtte. „Werkelijk?"

„Ja Mevrouw. Het kwam door mijn man...."

„Och, lieve deugd," mompelde Cecilia. „Maar waarom kwam u dan niet?"

„Ik voelde me er niet toe in staat, Mevrouw. Ik kon werkelijk niet."

Een traan rolde langs haar wang en verliep in een diepen rimpel bij haar mondhoek.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK, VAN DEN WEG AF GEZIEN.

HET HUIS TEN DONCK.

DE oevers van de rivier beoosten Rotterdam, tot de samenstrooming van Lek en Noord, zijn een en al industrieterrein. Langs het breede water staan de donkere fabriksgebouwen met strakke, hoog-rookende schoorsteenen. Lange loodsen rijen zich aaneen, omgeven door kleine lage woonhuisjes. En telkens weer ontwaart men tusschen dat alles de staketsels en ijzeren geraamten van de werven en scheeps-hellingen, ziet men den plompen romp van een in aanbouw zijnd schip. Het geratel van de kettingen klinkt onafgebroken door de wijde ruimte en, oorverdoovend soms als een donker geknetter, vibreert het klinken der nagels. Als kleine, donkere, figuren bewegen zich in al die bedrijvigheid de menschen, de werklui, als een bestuurd onderdeel van het geheel, het groote industrie-geheel der oevers....

Op een enkel punt is de aaneenschakeling der bedrijven gepronnonceerd onderbroken. Tusschen de langgerekte huizen- en industrie-rijen van Bolnes en Slikkerveer strekt zich ver vooruit in de rivier, als een donkere hooge landtong tusschen de lage oeveren rietlanden, een boomengroep uit, welke dichterbij een groote tuin blijkt te zijn. Aan den rivierkant is er een aardig zitje, een bijna idyllisch plekje op een vooruitstekend begroeid plateau, onder afhangende takken van de breede boomen. In dien tuin is een breede strook opengelaten, waarlangs men in de verte, achter den hoogen dijk, de strakke daklijnen van een groot, oud huis ontwaart.

Dichterbij, van den dijk af, blijkt dat huis een groot landhuis te zijn in den karakteristieken bouw van de patricische buitenverblijven van de achttiende eeuw. Aan den heelen bouw en aan de verschillende karakteristieke details is dat te zien, zooals het driehoek-fronton, den ingang, de strakke, symmetrisch verdeelde ramen. Vooral die uit het middengedeelte zijn goed en met een aardige, even brekende variatie aangebracht. Naar de zijkanten toe doen de ramen met smallere tusschenruimten wat onlogisch aan en wekken het vermoeden, dat zij in uitspringende vleugels bedoeld zijn.

Het huis „Ten Donck" zooals het daar ligt, omgeven door hoogrijzende boomen in het lage land onder aan den dijk, met den ruimen, rustigen voortuin, is als een stil stukje 18e eeuwsch leven, dat zichzelf gebleven is in de bedrijvige, gevormde omgeving van industriëele bedrijvigheid.

* * *

Hier, in deze omgeving, rijst als onwillekeurig de gedachte, dat dit groote, rustige huis een overgeërfde woonplaats is van een of andere scheepsbouwers-familie. Een familie, die in den loop der eeuwen langs de Maas de verschillende schepen bouwde, voor binnen- en zeevaart vereischt en die in de nabijheid van haar werven haar groot huis had. Deze gedachte zou ook grond kunnen vinden in het verschijnsel, dat de eilanden rond Rotterdam niet rijk zijn aan historische overblijfselen, die naar vroeger eeuwen terug voeren. Toch blijkt dat vermoeden slechts ingegeven onder den invloed der omgeving. Het Huis ten Donck toch is een bezitting van de Haagsche adellijke familie Groeninx van Zoelen. En al moge *dit huis* uit de 18e eeuw dagteekenen, het landgoed ten Donck is al veel ouder. Jammer genoeg is de geschiedenis van de bezitting zeer onvolledig. Circa 60 jaar geleden verbrandden o. a. twee groote kisten, waarvan de inhoud bestond uit familie-papieren en bescheiden. Ook in oude beschrijvingen is opvallend weinig van de geschiedenis te vinden. Van den tegenwoordigen eigenaar, baron Groeninx van Zoelen, mochten wij enkele gegevens vernemen.

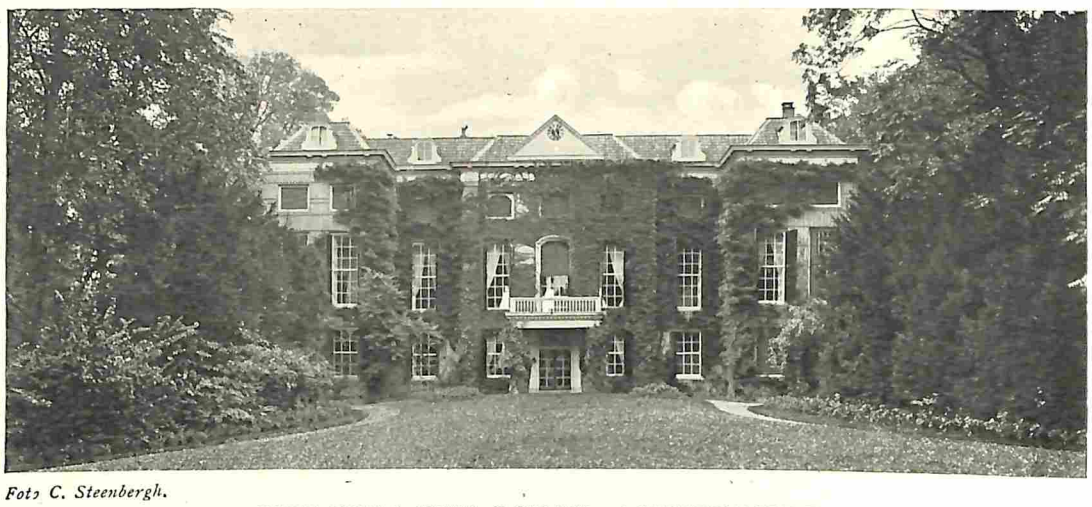

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK, ACHTERZIJDE.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK. SALON.

De grond, nu ingenomen door het huis en den aanleg, was in 1544 nog eigendom van het „Regulieren Klooster op *Sinte Mertijns Donck*, gelegen in Zuyd Holland." Op den 21sten Augustus van dat jaar werd die grond door den Prior van dat klooster, met volmacht van den Priorgeneraal van Syon buiten Delft, verkocht aan Arent Brouwer te Dordrecht.

Het was niet alleen de grond die een grootte had van „dertig morgen, doch ook: „Huys, Berch, Schuijren, Delingen enz."

Een aanwijzing waar Sinte Mertijns Donck, waarop het bovengenoemde Regulieren Klooster gelegen was, te vinden is, wordt niet gegeven in de verkoop-acte. De bezitting kreeg echter den naam St. Maartens Donck en heeft dien aldoor behouden; tot 1849 toe komt die naam voor (in een boedelscheiding) hoewel op den voorgevel sinds 1746 op het tegenwoordige huis als naam „Huis ten Donck" te lezen was.

Van het bestaan van een huis of kasteel vóór 1544 hebben we geen gegevens kunnen vinden, hoewel uit den verkoop in dat jaar blijkt, dat er alreeds een bezitting was. Afgaande op de omschrijving „Huys met Berch en Schuijeren" ligt het vermoeden voor de hand, dat het geen kasteel geweest zal zijn. Na dien datum moet een Brouwer er echter een groot huis of een slot gebouwd hebben; althans in 1575 werd het door de Spanjaarden, die in Krimpen aan den Lek gelegerd waren, de moeite waard geacht om het te plunderen en te verbranden.

In 1615 werd de bezitting door de familie Brouwer aan Fr. van der Duijn, weduwnaar van een dochter uit het geslacht Brouwer, verkocht. Deze liet in het jaar daarop het slot herbouwen. In 1702 kwam St. Maartens Donck aan de familie Groeninx van Zoelen door huwelijk van Mr. Cornelis Groeninx met Catharina van Zoelen, welke het goed van haren oom Cock geërfd had. Door Mr. Cornelis Groeninx werd in 1746 het bestaande slot, dat met vier torens prijkte, afgebroken en vervangen door een toen modern huis: het tegenwoordige. Vóór den afbraak liet hij twee schilderstukjes maken van het slot, welke afbeeldingen zich nog in een der kamers bevinden.

Van het „Huis ten Donck", zooals het toen gebouwd en ingericht is, bleef tot nu toe het grootste deel bewaard. Zoowel wat het uiterlijk als wat de interieurs aangaat. Zooals het daar ligt in de laagte, omgeven door hooge boomen, rustig en stil, met den smallen grintweg rechts en dien mooien hollen weg onderlangs den dijk links, zou men zich in de 18e eeuw terug kunnen denken. Het inrijhek moge niet dat pompeuse monumentale hebben, het is niet zonder stoere sierlijkheid. Het ijzeren zijhek heeft in den onderkant der palen een aardige variatie op den dichten bolvorm. De leeuwtjes vormen een bekroning die het al te strakke wat breekt.

Boven de mooie deur in Louis XV prijkt het wapen der Groeninx van Zoelen: een schild van zilver, beladen met een roskam en bezaaid met tranen, beiden van sabel.

Is de voorzijde streng en sober te noemen, de achterzijde vertoont een ander aspect. Door de hier uitgebouwde vleugels wordt de gevel aangenamer van verdeeling, doch vooral het begroeid zijn geeft een warmer, intiemer aanzien. Van die achterzijde af kijkt men ver den diepen tuin in.

Ook in het interieur is het 18e eeuwsche karakter grootendeels gehandhaafd, zoowel wat het geheel als wat verschillende details betreft. In de voorgalerij alleen wijst een breed rek met attributen

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK, VOORZIJDE.

en herinneringen van de watersport, zooals riemen, vlaggetjes, motorbootschroeven, op den modernen tijd. De groote zaal echter heeft al haar karakteristiek behouden. Wel eigenaardig is haar versiering: creme witte beschildering met vergulde decoratie in den sierlijken Lodewijken-stijl. En vooral trekken de paneelschilderingen boven de deuren de aandacht. Het zijn de bekende „Witjes", schilderingen met een buitengewone plastiek, zoodat zij als in relief gesneden schijnen. Een drietal knappe stukjes, allen mythologische voorstellingen, treft men in den grooten salon aan. Fraai is ook het plafond van deze groote zaal! Fraaier nog is dat van de tuinkamer. Het is werk van Italiaansche plafond-meesters, die zulk een plafond geheel uit de hand boetseerden en afmaakten.

Ook in andere vertrekken treft men mythologische schilderingen met wit of grijs als grondtoon aan. In de zijkamer zijn een aantal zeer interessante paneel-schilderingen op deze wijze uitgevoerd. Zij hebben allen dat weelderige, kwistig-decoratieve van de opvattingen uit dien tijd.

Ten slotte is er de trap. In het eenvoudige portaal zonder versiering staat die trap er als een wonderlijk fijn, smaakvol sieraad. De leuning is prachtig in eiken gebeeldhouwd, de treden hebben stijlvolle zijkanten, de lantaarn sluit zich harmonisch hierbij aan.

Zonder van architectonisch belang te zijn, is de keuken nochtans als type van 18e eeuwsch kookvertrek interessant. En de geweldige eiken zolder met zijn dikke balken en spanten niet minder.

Wellicht zal op den duur de tijd in het Huis ten Donck zijn omvorming laten gelden. Voor het nageslacht zou het behoud in den toestand zooals het nu is: een 18e eeuwsch patricisch buitenverblijf, belangwekkend kunnen blijven. C. V. Jr.

VOGELBESCHERMING.

Een oproep aan de Engelsche natie ging in den afgeloopen zomer door de Engelsche pers, onderteekend door de eersten in den lande op zoölogisch gebied, en vroeg aller medewerking tot vogelbescherming terwille van grooter voedselproductie. In den strengen winter van 1916-17 toch heeft daar de vogelstand ernstig schade geleden en reeds het vorige jaar werden uit tal van districten insectenplagen van velerlei aard gemeld, welke alleen door de zomervogels eenigermate beteugeld werden.

Daar het eenige jaren duren zal voor het vogelleven weer op normaal peil komt, terwijl het menigvuldige scheuren van oud weiland de insecten ten goede komt, daar oogstvermeerdering ook insectentoename met zich brengt, is vogelbescherming meer dan ooit een levensvraag voor de landbouwbelangen en worden corporaties en onderwijsinrichtingen tot daadwerkelijke hulp in dezen aangespoord.

Moge er al verschil van meening zijn bij de beoordeeling in economisch opzicht van enkele vogelsoorten, allen die economie, vogel- en insectenleven bestudeerd hebben zijn het hierover eens,

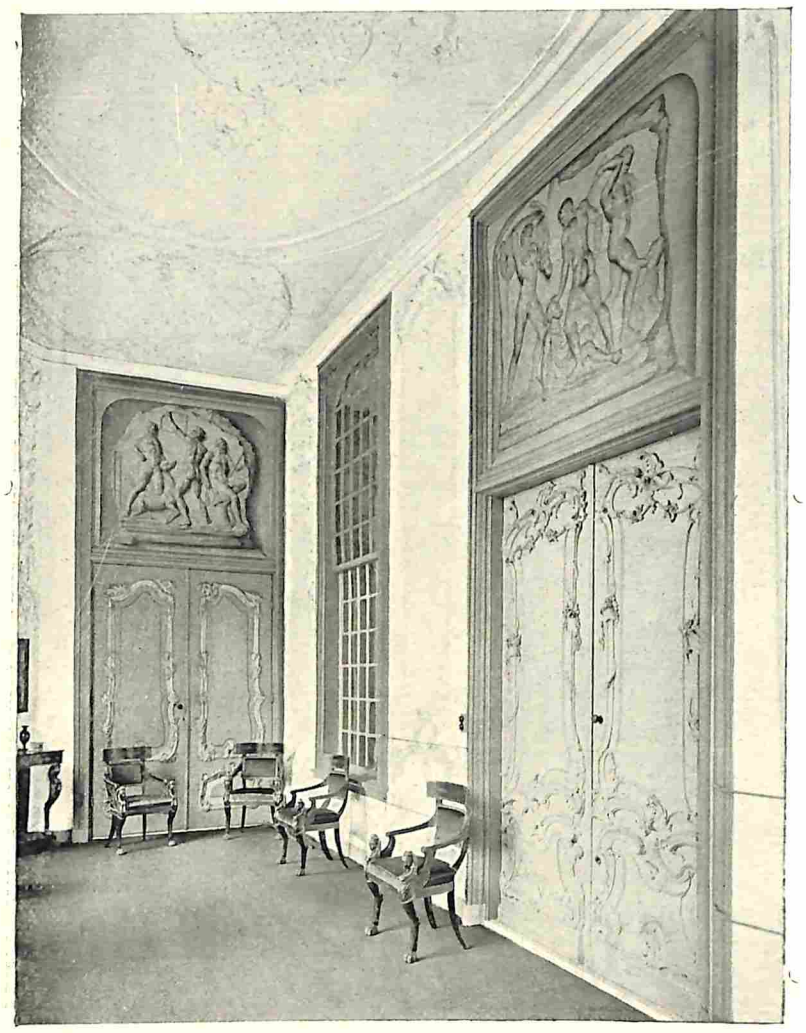

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK. GALERIJ.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK. INGANG.

zeggen deze mannen van gezag —, dat verreweg de meeste vogels nuttig voor den mensch geacht moeten worden, dat in 't bijzonder de insecten en ongedierten verdelgende vogelsoorten onschatbare diensten aan land- en tuinbouw bewijzen en dat vervolging van vogels of vernietigen van hun broed onder geen beding aan de jeugd mag worden toegestaan, zelfs niet tegen schadelijk geachte vogels, daar onoordeelkundige vogelbestrijding enorme schade aan de nuttigste vogelsoorten met zich brengt.

Waar in ons land ook zooveel grasland voor landbouwdoeleinden gescheurd werd, lijkt ons het niet overbodig de aandacht op dezen oproep te vestigen. G.

De gemoedsaandoeningen van een patrijs.

U weet, dat de patrijzen troepsgewijze leven, in vereeniging, nestelen in de holten der voren, om, bij 't minste alarm, op te vliegen en zich te verspreiden, als 'n handvol koren, dat wordt uitgezaaid. Ons gezelschap is talrijk en vroolijk, en heeft zijn zetel in de vlakte, aan den rand van 'n groot bosch, met buit en mooie schuilplaatsen aan beide kanten. Sinds ik, goed in de veeren, en wel doorvoed, alleen kan loopen, vond ik het leven dan ook erg prettig. Toch maakte iets mij 'n beetje ongerust, en dat was die fameuse opening van de jacht, waarover onze moeders, zachtjes, onder elkaar begonnen te spreken. Een oudje van ons gezelschap zei dan steeds tegen mij:

„Wees maar niet bang, Rooitje" — ze noemen mij Rooitje, van wege m'n roodkleurigen bek en pooten — „wees maar niet bang, Rooitje. Den dag van de opening ga je met mij meê, en ik ben zeker, dat jou niets zal overkomen."

't Is 'n ouwe haan, erg bij de hand en nog kwiek genoeg, al heeft ie het *hoefijzer* al op z'n borst en hier en daar 'n paar witte veêren.

Nog heel jong zijnde, heeft hij eens 'n hagelkorrel in een van z'n vleugels gekregen, en daar hij dientengevolge iets minder vlug is, bedenkt hij zich wel tweemaal voor dat hij opvliegt, wacht z'n tijd af, en redt zich er uit. Vaak nam hij me meê naar den ingang van het bosch. Daar staat 'n vreemd, klein huisje, weggedoken onder de kastanjeboomen, zoo stil als 'n leeg konijnenhol, en altijd gesloten.

„Bekijk dat huisje 's goed, kleine," zeî de oude tegen mij; „als je rook uit het dak ziet komen, de deur en de blinden open staan, dan zijn wij er beroerd aan toe."

En ik vertrouwde op hem, wel wetende, dat het niet de eerste opening was, die hij meêmaakte.

En zoo waar, op 'n zekeren morgen, bij 't krieken van den dag, hoor ik, in de voor, heel zachtjes roepen:

„Rooitje, Rooitje."

't Was de oude haan. Hij keek erg vreemd uit z'n oogen.

„Kom gauw meê," zei hij tegen mij, „en doe net als ik."

Nog half slapende, volgde ik hem, sluipende tusschen de aard-

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK.
DEUR MET „WITJE" IN DEN SALON.

kluiten, zonder te vliegen, ja haast zonder te springen, net als 'n muis. We gingen den kant van het bosch uit; en in het voorbijgaan zag ik, dat er rook kwam uit den schoorsteen van het kleine huisje, dat de blinden open waren, en dat, voor de wijd geopende deur, jagers stonden, gepakt en gezakt, en omringd door honden, die erg opgewonden waren. Toen wij voorbijkwamen, riep een van de jagers:

„Laten we van morgen het veld nemen, en strakjes, na het dejeuner, het bosch."

Toen begreep ik, waarom mijn oude makker ons eerst onder het hout bracht. Toch bonsde mijn hart, vooral, als ik aan onze arme vrienden dacht.

Eensklaps, juist op 't oogenblik dat wij den rand van het bosch bereikten, holden de honden onzen kant uit....

„Bukken, bukken!" zeî de oude tegen mij, insgelijks bukkende; op hetzelfde oogenblik deed, zoowat tien pas van ons af, 'n kwartel vleugels en bek open, en vloog, met 'n kreet van angst, weg. Ik hoorde 'n vreeselijk leven en, hoewel de zon ternauwernood op was, werden we in 'n witte, erg warme stofwolk gehuld, die vreemd riekte.

Ik was zoo bang, dat ik haast niet meer loopen kon. Gelukkig waren we nu in het bosch. M'n kameraad kroop achter 'n laag eikenboompje, ik ging vlak naast hem zitten, en zoo verscholen, bleven we door het gebladerte toekijken.

In 't veld was 't 'n geschiet van belang. Bij elk schot kneep ik, heelemaal verbijsterd, m'n oogen dicht; als ik ze dan eindelijk weêr durfde opendoen, dan zag ik de wijde, naakte vlakte, de dravende honden, snuffelende in het gras en in het stoppelveld, als dol heen en weêr loopende. Achter hen vloekten, riepen de jagers; de geweren glinsterden in de zon. Een oogenblik meende ik, in 'n kleine, witte wolk, afgerukte bladeren te zien vliegen — hoewel er geen boom in de nabijheid was. Maar m'n oude haan zeî me, dat 't veêren waren; en, zoo waar, 'n honderd pas van ons af, viel 'n mooie, grijze patrijs in 'n voor, de bloedende kop op zij.

Toen de zon hoog gestegen en erg warm was, hield het schieten plotseling op. De jagers keerden terug naar het kleine huisje, waar men 'n groot vuur hoorde knetteren. Het geweer op den schouder, praatten ze met elkaar, beoordeelden de schoten; terwijl hun honden, vermoeid, de tong uit den bek, achter hen aan kwamen....

„Ze gaan dejeuneeren", zei m'n kameraad, „laten wij dat ook doen."

En we gingen in 'n boekweitveld, dat vlak bij het bosch was, 'n groot veld, wit en zwart gekleurd, met bloesem en met zaad, en riekende naar amandel. Mooie fazanten met bont gevederte, waren daar ook aan 't pikken, hunne roode kammetjes zoo laag mogelijk houdende, om niet gezien te worden. Nou, die waren ook 'n boel minder trotsch dan anders. Al etende, vroegen ze ons, of wij soms ook wisten, of er van hen al een was gevallen. Ondertusschen werd het dejeuner van de jagers, dat tot nog toe heel rustig was geweest, hoe langer hoe luidruchtiger: we hoorden de kurken van de flesschen knallen en met de glazen klinken. De oude vond, dat 't tijd werd om onze schuilplaats weer op te zoeken.

Op dat uur zou men gezegd hebben, dat het bosch sliep. De kleine poel, waar de reebokken komen drinken, werd door geen enkele tong beroerd. Geen enkel konijnensnuitje tusschen de wilde thijm. Men voelde alleen maar 'n geheimzinnig trillen, alsof achter elk blad, achter elk grasprietje, 'n bedreigd leven verborgen zat. Dat boschwild heeft zoo veel schuilhoeken : de holen, het kreupelhout, takbebossen, struikgewas, en dan de slooten, die kleine boschslootjes, waarin, als het geregend heeft, het water zoo lang blijft staan. Ik wil wel bekennen, dat ik graag in een van die schuilhoeken zou hebben gezeten; maar mijn makker wilde liever ongedekt blijven, in de ruimte, zoo dat hij ver voor zich uit kon zien, en de open lucht voor zich had. En dat kwam goed uit ook, want de jagers gingen nu het bosch in.

O! dat eerste geweerschot in het woud, dat schot, dat de bladeren doorboorde, als 'n hagelbui in April, en de schors van de boomen scheurde, nooit zal ik het vergeten. Een konijn schoot dwars over den weg, met z'n uitgestrekte nagels kleine polletjes gras uitrukkende. Een eekhorentje tuimelde uit 'n kastanjeboom, tal van nog groene kastanjes meeslepende. Het opvliegen van 'n paar dikke fazanten en gedruisch in de lage takken en in de dorre bladeren volgde op dat geweerschot, dat al wat leefde in het bosch opschrikte en in beroering bracht. Veldmuizen kropen achter in hun hol. Verstijfd van schrik, kwam een uil uit 'n gat in den boom, waarachter wij verscholen zaten, en rolde met z'n groote, wezenlooze oogen. Dan, blauwe juffertjes, bromvliegen, vlinders, arme kleine beestjes, van alle kanten opgejaagd.... Tot zelfs 'n sprinkhaan met scharlaken-roode vleugels toe, die vlak voor mijn bek kwam zitten; maar ik was zelf te erg verschrikt, om misbruik te maken van zijn toestand.

De ouwe bleef maar steeds even kalm. Scherp lettende op het blaffen en op het schieten, gaf hij mij 'n teeken, als het naderbij kwam, en dan gingen we 'n eind verder op, buiten het bereik van de honden en goed verborgen in het gebladerte. Eenmaal, nochtans, dacht ik, dat wij verloren waren. De laan, die we moesten oversteken, werd aan beide uiteinden bewaakt door een verdekt opgestelden jager. Aan den eenen kant 'n lange kerel met zwarte bakkebaarden, die, bij elke beweging, 'n heele hoop ijzer deed rammelen: jachtmes, patroontasch, kruithoorn, zonder nog te spreken van de hooge, tot aan de knieën geknoopte slobkousen, welke hem nog grooter maakten; aan den anderen kant, 'n klein oud ventje, tegen 'n boom geleund z'n pijpje rookende en met de oogen knippende, alsof ie slaap had. Voor deze was ik nou niks bang, maar die groote kerel, daar....

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK.
TRAP IN DE HAL.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TEN DONCK.
PLAFOND IN DE TUINKAMER.

„Jij weet er niets van, Rooitje," zei m'n kameraad lachende, en, zonder de minste vrees de vleugels wijd uitslaande, vloog hij haast tusschen de beenen van dien verschrikkelijken jager met de bakkebaarden.

En, waarlijk, de arme man was zóó verward in al z'n jachtgerei, zóó bezig zichzelf van boven tot onder te bewonderen, dat, toen hij z'n geweer aanlegde, wij al lang buiten zijn bereik waren. O! als de jagers die zich alleen wanen in 'n hoek van het bosch, eens wisten hoeveel kleine, scherpe oogjes hen bespieden tusschen de struiken, hoeveel kleine, puntige bekjes zich inhouden, om niet te lachen over hun onhandigheid! . . . .

We gingen nu maar steeds verder. Niets beters te doen hebbende dan mijn kameraad maar te volgen, klapten mijn vleugels in den luchtstroom van de zijne, om dadelijk te worden ingetrokken, als hij zich ergens neerzette. Ik zie nog al de plekjes voor mij, waar wij geweest zijn: het weiveld van de konijnen, rozerood van de heide, vol konijnengaten aan den voet van de boomen, met dat groote gordijn van eiken, waarachter ik den dood overal meende verscholen te zien; de kleine, groene laan, waar mijn moeder Patrijs zoo vaak, met haar broedsel, in het Meizonnetje had gewandeld, waar wij allemaal rondsprongen, al pikkende naar de mieren, die tegen onze pooten opklauterden, en waar wij ploertige, kleine fazantjes, zoo zwaar als kuikens, ontmoetten, die niet met ons wilden spelen.

Ik zag het als in 'n droom, mijn kleine laantje, op het oogenblik, dat een hinde het overstak, hoog op haar fijne pootjes, de oogen wijd open en gereed om 'n sprong te nemen. Dan de poel, waar we bij partijen van vijftien tot dertig, allen van dezelfde vlucht, van de vlakte uit in een minuut naar toe vlogen, om te drinken en elkaâr nat te maken, dat de druppels water over de glanzende veêren rolden . . . . In het midden van die poel was 'n erg dicht boschje elzenstruiken, op dat eilandje zochten wij 'n schuilplaats. De honden moesten al 'n heel fijne neus hebben, om ons daar te komen zoeken. We waren er 'n oogenblik, toen er een ree aankwam, die zich op drie pooten voortsleepte en 'n rood spoor achter zich liet op het mos. 't Was zoo akelig om aan te zien, dat ik m'n hoofd onder de bladeren stak; maar ik hoorde, hoe de gekwetste, hijgende en rillende van de koorts, aan den poel ging drinken . . . .

De avond begon te vallen. De schoten klonken verder af, werden zeldzamer. Daarna werd alles stil . . . . 't Was gedaan. Toen gingen wij langzaam aan naar de vlakte, om berichten in te winnen omtrent ons gezelschap. Voorbij het kleine huisje in het bosch komende, zag ik iets verschrikkelijks

Aan den rand van 'n greppel lagen naast elkaâr: hazen met rosachtig haar en grauwe konijntjes met witte staartjes. De kleine, door den dood saamgevoegde pootjes schenen om genade te smeeken, de gebroken oogen schenen te weenen, voorts roode patrijzen, grijze patrijzen, die het *hoefijzer* al droegen, net als mijn kameraad, en jonge, van dit jaar, die de nestharen nog hadden, zooals ik. Kent u iets droevigers dan een dooden vogel? Die vleugels, dat is zooiets levends! Ze toegevouwen en koud te zien, dat doet rillen . . . . 'n Groote reebok, heerlijk mooi in zijn rust, scheen ingeslapen, met het kleine, rozeroode tongetje uit den bek, als om nog te likken.

En de jagers stonden, gebogen over die slachting, de bloedende pootjes, de verscheurde vleugels te tellen en in hunne weitasschen te stoppen, zonder eenigen eerbied voor al die versche wonden. De honden, hoewel vastgekoppeld, voor het naar huis gaan, lieten nog hun tanden zien, alsof ze gereed stonden, om zoo weêr het kreupelhout in te gaan.

O! toen ze daar allen wegtrokken, in de ondergaande zon, vermoeid, groote schaduwen werpende op de aardkluiten en op de van de dauw vochtige paden, hoe vervloekte, hoe verfoeide ik ze toen, menschen en beesten, de heele bende!

. . . . Noch m'n kameraad noch ik hadden den moed om, als gewoonlijk, den scheidenden dag 'n kleinen afscheidsgroet te brengen.

Op onzen weg zagen wij overal ongelukkige kleine diertjes, neêrgeveld door 'n verdwaalde hagelkorrel, en ten prooi gelaten aan de mieren: veldmuizen, met het snuitje vol zand en stof, eksters, zwaluwen, in hun vlucht als door den bliksem getroffen, liggende op den rug en de kleine, stijve pootjes uitstrekkende in het avonddonker, dat, zooals gewoonlijk in den herfst, snel inviel, helder, koel en vochtig. Maar het hartverscheurendste van alles was, dat angstig geroep te hooren aan den rand van het bosch, van het weiland, en daar ginds in de grient, en waarop geen antwoord kwam.

Naar het Fransch van ALPH. DAUDET.

HET MEISJE VAN DE POST.

ER zijn er heel wat gekelderd in die vier jaren mobilisatie, ik zou hen bij bosjes kunnen noemen, oudere reserve-officieren, die gevallen zijn in deze vier jaren, niet door een kogel, een granaatscherf of een wolk giftgas maar door vier-jaar-van-hun-vrouw-af-zijn, door den borrel, de speeltafel. De mobilisatie is nu voorbij, maar die huwelijken worden niet meer goed en de al te overvloedige borrel kan niet op eens gedemobiliseerd worden mèt zijn liefhebber. Aan al die brave kerels kan het moreel verlies niet gerestitueerd worden door de een of andere welwillende vereeniging of door het rijk. Ik wijd hun een laatste woord van vriendschap en ik hoop dat ze hun rust zullen vinden, ofschoon ik daar voorloopig een zwaar hoofd in heb. En ik ben zoo dankbaar dat Frankendaal en ik, beiden reserve-kapitein, beiden gehuwd en vader, beiden dienend op de allernietigste en onbereikbaarste plaatsen waar de kaart van het brave vaderland mee bespikkeld is, ik herzeg, ik ben zoo dankbaar als een kind, dat Frankendaal en ik er die vier lange jaren zonder moreele kleerscheuren hebben afgebracht.

Frankendaal en ik kenden elkaar al lange jaren en de eerste vier maanden van den oorlog zaten we tezamen als Compagnies-commandanten op een negorij. Daarna werden we naar verschillende uithoeken gedirigeerd, maar we bleven correspondeeren. Dat was een heele afleiding voor ons, die correspondentie.

Ik had nooit zoo heel veel bijzonders te vertellen maar Frankendaal had altijd avonturen. O, er stak geen kwaad in de avonturen van Frankendaal, het was net vuurwerk: een harde knal, dan een hoop licht: rood, blauw en groen, hoog in de lucht en dan keek iedereen verlangend of er nog iets kwam, maar dan was het al afgeloopen; als je goed luisterde kon je ergens nog de leege huls van den vuurpijl op den grond hooren ploffen.

Met een dergelijk knal-effect heeft ook het meisje van de post haar intrede in zijn leven gedaan.

Hij lag met zijn compagnie ergens in het Zuiden, in een plaatsje van een kleine duizend zielen en met een naam, die eindigt op drecht. Het Zuiden is heel rijk aan zulke plaatsjes, en als de mobilisatie er niet geweest was, zouden we nooit ervan hebben gehoord. Uit dat plaatsje kreeg ik een brief van 12 zijdjes van Frankendaal en die brief begon: „mijn beste van Greuningen, wat kan ons leven toch wonderlijk en mooi worden door die raadselachtige vingerwijzingen van het fatum."

Nou, als Frankendaal zoo schreef over het wonderlijke en mooie leven en over de vingerwijzingen van het fatum, dan wist ik wel hoe laat het was. En waarachtig, elf van de twaalf bladzijden waren gewijd aan een nieuwe juffrouw op het postkantoor in het dorp, waar Frankendaal een vader voor de jongens van zijn compagnie was. Ze was jong en schoon, volgens zijn schrijven althans, en zij werkte met haar schoonheid, onbewust, aan de verfraaiing van Frankendaal's bestaan. Alle verdere brieven waren vervuld met de juffrouw van de post. Hoe mooi ze was, hoe lief ze was, dat ze kuiltjes in haar wangetjes en inkt in haar poezele vingers had, het was een idylle. Frankendaal kwam in werkelijkheid nooit verder dan „mag ik twintig postzegels van 5 cent" of „Wilt u dezen brief voor me frankeeren" of zooiets, maar dat deed er niet toe, dat meisje van de post was de eenige zonnestraal die daar te Hm-drecht door den duisteren mobilisatiehemel brak, zooals hij me de laatste maal schreef. Want Frankendaal werd — de legerleiding houdt nu

eenmaal geen rekening met aardige meisjes van de post en kapiteins sentimentaliteiten — overgeplaatst naar een ander dorp, even klein, waarvan de naam waarschijnlijk eindigde op hout. En het meisje van de post raakte in den stofigen hoek, waarin al meer of minder vluchtige genegenheden moeten belanden.

Totdat, een jaar daarna, ik een ontdekking deed in het postkantoor van mijn garnizoensplaats. Het personeel bestond daar uit twee heeren en een oude juffrouw. die bijzonder onvriendelijk placht op te treden. Dozijnen van onbeantwoorde liefdes rechtvaardigen nog niet zoo een optreden. De ordonnans van mijn bureau, anders een jongeman van meer dan gewone vrijmoedigheid, weigerde pertinent boodschappen aan de post te doen, wanneer zij, Kenau Hasselaar, aan het loket stond. Zij snauwde en rukte een telegram uit iemand's handen en kon geen tientje wisselen of smeet het wisselgeld voor hem neer, neen, Kenau Hasselaars, zooals mijn ordonnans haar noemde, was werkelijk een vent van een wijf.

Maar op een middag stapte ik, nat van den regen en angstig voor Kenau, het postkantoor binnen om postzegels te koopen en daar stond niet langer Kenau Hasselaar, daar stond achter het loket wat men zoo noemt een pluisje von een meisje en die zeide: „Alstublieft, kapitein. Wat een weer, vind u niet, kapitein?" en dat alles met een stemmetje, muziek in mijn ooren!

En zoo kreeg ik dan ook mijn idylle met een meisje van de post en het malle is dat ik nooit daarbij gedacht heb aan „het meisje van de post", „het meisje van de post van mijn vriend Frankendaal".

Het was zoo'n alleraardigst kind, ze had mijn dochter kunnen zijn in leeftijd, en ik ben gelukkig overtuigd dat zij wel nooit iets van mijn dwaze platonische gevoelens zal bemerkt hebben. Ik kwam iederen dag in het postkantoor om postzegels te koopen, niet te veel tegelijk, om brieven te laten wegen, om postwissels te verzenden, ik zou waarachtig liefdadig zijn geworden om veel postwissels te verzenden, en zij hielp me bijna altijd: „Goeiemorgen kapitein, Goeiemiddag kapitein". En dat allemaal met een stemmetje als een klok. Eens, in den winter, werd ze erg verkouden, haar neusje werd er rood van, maar het stond haar ook al goed en een week daarna, het had fel gevroren, reden we schaatsen op de vestinggracht, en daar kwam mijn meisje van de post ook aanwandelen. Het spiegelgladde ijs en daarop zij en ik hand in hand en de zon ging rood onder achter de ijle boomen op den vestingwal, de klok sloeg klaar en tintelend door de stille, koude lucht en de baan werd steeds leeger en wij reden maar; steeds beter, vond ze dat haar rijden ging. Haar beenen sloegen forsch uit in regelmaat met mijn lange slagen, soms wankelde zij even bij het eindpunt van de baan als wij remmen moesten, dan steunde ik haar. Heel traag daalde de roode zon, en het werd alles paars en purper en enfin, de collega's op de soos plaagden mij braaf dien middag: die ouwe van Greuningen met dat kind van de post.

* * *

Een paar weken daarna stond ik met Frankendaal op het perron in Amsterdam — wat duivel, kerel, wat hebben wij elkaar in lang niet gezien — het was koud en er slierden sneeuwvlagen onder de overkapping en ze trachtten ons vlokken tusschen de opstaande kraag te kietelen en terwijl we daar stonden en wat pruttelden dat die mobilisatie nooit ophield en dat we weer terug moesten (want het was Zondagavond), ik naar mijn garnizoen en hij weer naar dat dorpje waarvan de naam eindigt op drecht, daar kwam iets aanwandelen, jong en kittig in een pakje met grijs bont afgezet en met een klein glimmend hoedje op, waar een krulletje onderuit loerde, en twee oolijke grijze oogen keken in onze richting en Frankendaal, pats hakken tegen elkaar en een saluut alsof de koningin langs kwam en ik: kijken en toen ook, vooral niets minder, pats hakken tegen elkaar en ook zoo'n saluut.

— Het meisje van de — — stotterde Frankendaal elliptisch.

— Van de post, vulde ik aan.

We lachten allebei en hij zeide:

— Kom ga mee, dan vatten we een grocje, op haar gezondheid, het kan nog net, en op de mobilisatie, want als die er niet was geweest . . . .

— Hadden we het meisje van de post nooit gezien, vulde ik weer vriendelijk aan.

En dat deden we, we dronken op haar gezondheid. Want we waren geen jonge kerels meer, die de heele koek voor zich alleen willen hebben, we waren al heel dankbaar dat we een klein stukje van de taart hadden geproefd.

E. VAN LIDTH DE JEUDE.

BILLIKEN.

Een typisch figuurtje is dat poppetje „Billiken", hetwelk wij allen meer dan eens gezien hebben, zonder er de juiste beteekenis van te kennen. In Amerika geldt het als beschermer van allen, die zich de luxe kunnen veroorloven er een „auto" op na te houden. Miss Florenz Pretz, een beeldhouwster uit New-York, was er de ontwerpster van en het ontleent zijn naam aan zeker schilder, Billi geheeten, op wien het veel gelijken moet. De man, die het aardig en kunstig werkstukje van Miss Pretz kocht en er patent voor nam, heeft er in weinige jaren schatten mee verdiend, terwijl, naar het oude spreekwoord van de paarden en den haver, zij, aan wien hij feitelijk die fortuin dankte, er niet beter maar wel slechter van werd. Zoodra toch het voortbrengsel van haar kunst onder de aandacht van het publiek kwam, werd haar atelier bestormd door kunstliefhebbers, die echter aanstonds tot de ontdekking kwamen, dat zij met de vervaardiging van Billiken zichzelf overtroffen had en er van haar verder werk niet veel meer te wachten was. Haar naam raakte dan ook zoo goed als vergeten, terwijl Billiken alom bekend werd. Fietsbanden-, Biscuit-, Sigarenfabrikanten e.a. kozen het poppetje tot fabrieksmerk voor hun producten, terwijl goud- en zilversmeden zich beijverden in het vervaardigen van kostbare miniatuur konterfeitsels, welke, als charivari, gretige afnemers vonden sedert men het er over eens was, dat „Billiken geluk aanbrengt!" F. W. DRIJVER.

Foto C. Steenbergh.

BIJ HET HUIS TEN DONCK.

DE BOOM VAN BOERHAAVE.

HERMAN BOERHAAVE, wiens 250sten geboortedag in het begin dezer week is herdacht geworden, was behalve een beroemd medicus, ook een knap scheikundige en een ijverig natuurhistoricus. 1)

In 1709 kwam de Leidsche Kruidhof onder zijn toezicht te staan en zijn botanische verdiensten culmineeren, in hetgeen hij in het belang van dien tuin heeft verricht. Boerhaave leefde als het ware in den Hortus Academicus, waar hij reeds voor dag en dauw, op klompen loopende, bezig was om zijn plantenverzamelingen te verzorgen.

Naast het onderzoeken en beschrijven van de vele zeldzame gewassen, die hem uit gansch Europa werden toegezonden, was zijn belangstelling in hooge mate gericht op proefnemingen van geheel practischen aard. Een levend bewijs daarvan heeft gedurende meer dan een eeuw bestaan in den vorm van een boom, die volgens de overlevering door Boerhaave zelf geplant en geënt was.

Deze boom bevond zich in den Academietuin en was een z.g. Pluim Esch — *Fraxinus Ornus*, L. — die geënt was op een onderstam van den gewonen Esch — *Fraxinus escelsior*, L. — De afbeelding hiernaast is ontleend aan een laatste authentieke beschrijving van Prof. Reinwardt in 1845, en daarop is de afscheiding van den veel dikkeren onderstam duidelijk te onderkennen. In de internationale reisverhalen uit dien tijd over ons land wordt die boom nooit anders dan onder den individueelen naam van „den boom van Boerhaave" aangeduid.

Aangaande de geschiedenis van dien boom kan nog worden medegedeeld, dat Boerhaave hem niet vroeger dan in 1737, dus slechts een jaar voor zijn dood kan hebben geplant, want op de plaats waar hij oorspronkelijk stond en welk stuk grond eerst in laatstgenoemd jaar bij den Academietuin werd gevoegd, hadden tot dien tijd woningen gestaan. In 1813, toen de tuin onder Prof. Brugmans andermaal een groote uitbreiding onderging, moest ook deze boom van Boerhaave van standplaats veranderen.

Men heeft hem toen met behoud van een groote kluit grond, waarvan destijds de zwaarte op 12000 Ned. ponden is berekend, naar een andere plaats overgebracht, welke arbeid een uitgave van f 260. veroorzaakte.

Ofschoon deze verplaatsing door middel van kaapstanders met de meest mogelijke zorg moet zijn uitgevoerd, zal de toenmalige 76 jarige boom daarvan toch ongetwijfeld wel eenig nadeel hebben ondervonden. In 1845 was tenminste de achteruitgang reeds zoodanig voortgeschreden, dat de onderstam bijna geheel vergaan was, zoodat de stam bij wind duidelijk waggelde en met stutten moest worden geschraagd.

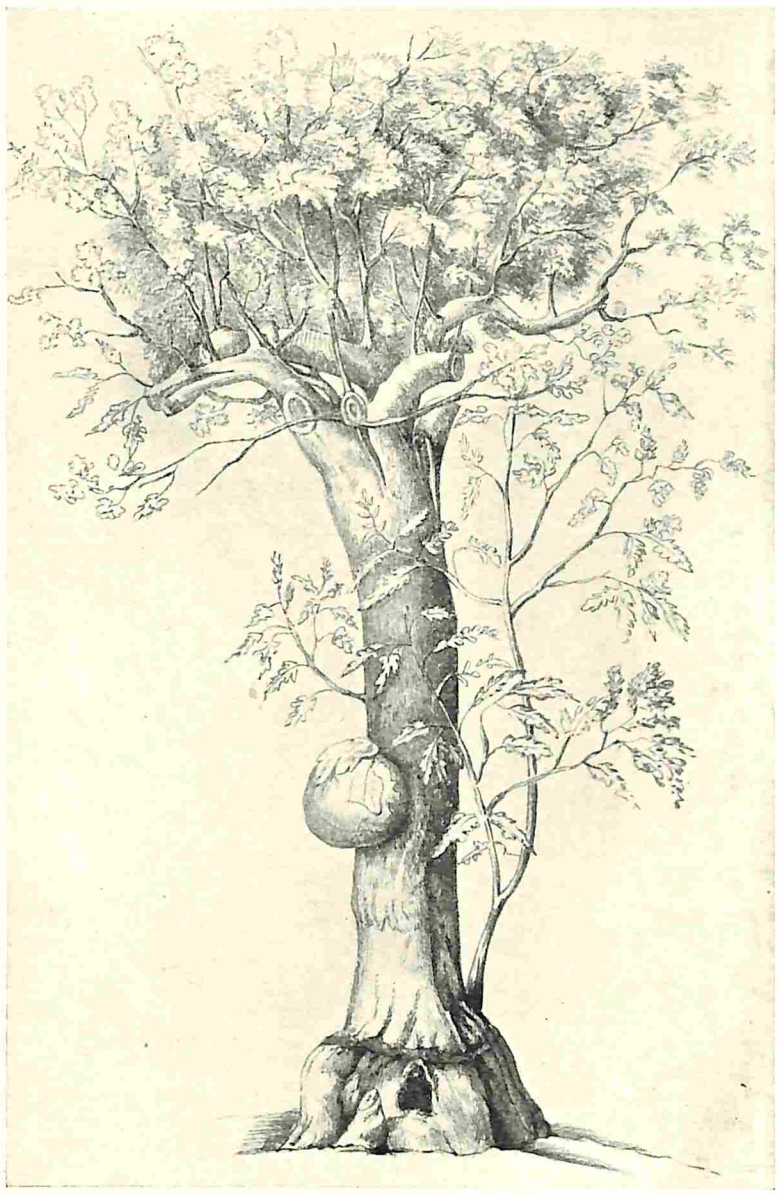

DE BOOM VAN BOERHAAVE IN DEN HORTUS BOTANICUS TE LEIDEN.

Aan den stam kwam een bijna kogelronde uitwas voor, die nagenoeg zoo dik was als de stam zelf. Ten slotte is deze vermaarde boom omstreeks het midden der vorige eeuw door ouderdom en toenemend bederf bezweken.

DR. F. W. T. HUNGER.

1) In het Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde van 4 Januari 1919 heb ik Boerhaave uitvoerig als natuurhistoricus geschetst.

ODONTOGLOSSUMS.

ZIJ, die het geluk hadden een jaar of vijf geleden de groote internationale tuinbouwtentoonstellingen te bezoeken, spraken steeds weer over de schatten van Orchideeën, die daar te bewonderen waren; over de prachtplanten, in den regel voorbeelden van kultuur en over de fabelachtige waarden, die deze planten vertegenwoordigden.

Wat zal er van al die pracht na den oorlog zijn overgebleven? Het waren toch vooral de Belgische en Engelsche kweekers, die zich op het aanwinnen van deze prachtige kruisingen toelegden. De schitterende verzamelingen van de eersten zullen wel grootendeels onder de treurige toestanden, waaronder dit ramp-zalige land te lijden heeft gehad, te gronde zijn gegaan en de laatsten zullen thans niet veel tijd hebben om zich met het kweeken van deze planten bezig te houden.

Het was vooral in het geslacht *Odontoglossum*, dat de fraaiste en kostbaarste hybriden gewonnen werden. Dit geslacht toch leent zich daar bijzonder voor: het is zeer veranderlijk, de verschillende soorten laten zich gemakkelijk onderling kruisen en wat veel zegt, zij zijn, met slechts weinig uitzonderingen, gemakkelijk in de kultuur en werden vooral daarom door de liefhebbers bijzonder gezocht.

Het geslacht *Odontoglossum* werd in 1815 door von Humboldt en Kunth beschreven in hun „Nova Genera and Species Plantarum," en eigenaardig is het zeker, dat het werd gegrondvest op de *Odontoglossum epidendroides*, een soort, die sinds nooit meer werd teruggevonden. De naam is afgeleid van de Grieksche woorden *odons, odontos*, een tand en *glossa*, een tong, naar aanleiding van het feit, dat het z.g.n. lipje min of meer den vorm van een tand vertoont. Het geslacht bevat, met uitsluiting van de z. g. n. natuurlijke hybriden, tusschen de 80 à 90 soorten; met juistheid is dit getal niet op te geven, daar zijn kenmerken niet juist begrensd zijn en samenvloeien met die der naastliggende geslachten *Miltonia* en *Oncidium*. Zij worden allen aangetroffen op het hooggebergte van tropisch Amerika en komen daar zoo hoog voor, dat zij in de kultuur, met slechts enkele uitzonderingen, tot de z. g. n. Koude Orchideeën worden gerekend.

In uiterlijk voorkomen komen alle soorten hierin overeen, dat zij schijnknollen bezitten, die zijdelings platgedrukt en één of twee bladeren op den top dragen. Haar bloemstengels ontwikkelen zich terzijde van deze schijnknollen en staan gewoonlijk rechtop, zelden hangen zij; zij zijn nu eens enkelvoudig, dan weder vertakt. De vorm der bloemen is natuurlijk zeer verschillend al naar de soort, waartoe zij behooren; zij zijn echter allen min of meer vlak en stervormig. Ook de kleuren zijn zeer uiteenloopend, doch een witte, roomwitte of gele ondergrond met chocolade-bruine of purpere vlekjes of vlekken komen wel het meeste voor.

Zooals wij reeds opmerkten, zijn de meeste *Odontoglossums* tamelijk gemakkelijk in de kultuur. Men kan ze in twee groepen verdeelen n. l. die, welke in een temperatuur van 50°—45° Fahr. gekweekt moeten worden en die, welke absoluut koud gehouden willen worden en waarvan de temperatuur tusschen 40° tot 45° Fahr. ligt. Het spreekt wel van zelf, dat de zomertemperatuur naar verhouding hooger mag zijn. Men kan dus aannemen, dat zij in z.g.n. gematigde en koude kassen gekweekt kunnen worden. Deze kassen moeten zoo zijn ingericht, dat zij ruimschoots gelucht en gemakkelijk geschermd kunnen worden; dit laatste is vooral noodig om te maken, dat des zomers de temperatuur in de kas niet te hoog stijgt. Het schermmateriaal moet dus zoo zijn ingericht, dat het op korten afstand van het glas verwijderd ligt. De tabletten, waar de planten op staan, moeten zoo zijn gemaakt, dat zij behoorlijk vochtig gehouden kunnen worden, zoodat er steeds een koele waterdamp tot de planten opstijgt.

De potten, waarin men de *Odontoglossums* zet, moeten zoo klein mogelijk genomen worden. Voor het oppotten, brengt men er een flinken laag potscherven in, zoodat zij goed gedraineerd zijn. Als grondmengsel gebruikt men vezelaarde z.g.n. peat vermengd met gelijke deelen sphagnum, waaraan dan nog wat scherp zand en stukjes houtskool kunnen toegevoegd worden. Bij het oppotten moet zoo weinig mogelijk van dezen grond gebruikt worden.

Wat het gieten betreft, moet men er rekening mede houden, dat de meeste *Odontoglossums* in haar groeitijd tamelijk veel water verlangen; er moet echter vooral voor gezorgd worden, dat er geen water in de jonge scheuten komt, aangezien die gemakkelijk afrotten. In haar rusttijd, gedurende den winter, moet men die, welke in een gematigde kas staan, gaandeweg minder water geven, en in het voorjaar houdt men ze eenigen

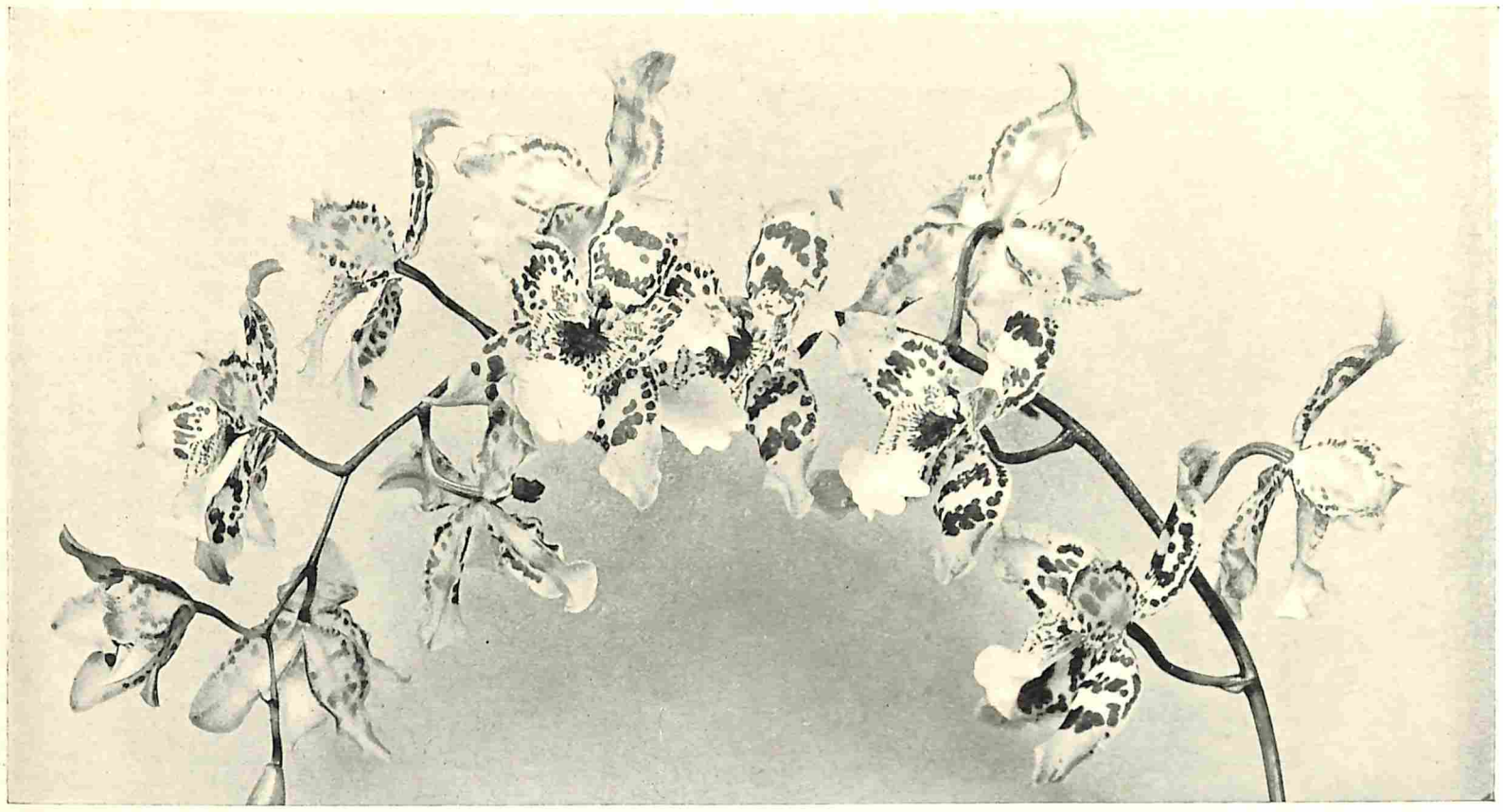

ODONTOGLOSSUM ROLFEAE.

tijd geheel droog, totdat zij teekenen van nieuwen groei geven; zij worden dan verpot, waarna zij gaandeweg weer meer gegoten mogen worden. Die, welke in een koude kas staan, mag men des winters niet geheel laten opdrogen, wijl de schijnknollen dan verschrompelen, slecht uitloopen en zwak of niet bloeien.

Iedere kweeker, die behoorlijk op de hoogte is, zal den kooper kunnen inlichten tot welke van beide groepen de verlangde plant behoort. Het is hier de plaats niet om een meer breedvoerige beschrijving der verschillende soorten te geven, te meer daar zij, die ze niet kennen, zich uit zoo'n beschrijving toch geen voorstelling van de pracht dezer Orchideeën kunnen vormen. Haar bloemen munten uit door sierlijkheid van vorm en rijkdom van kleur. De nuancen, die men er onder aantreft, zijn zoo uiteenloopend en daarbij zoo fijn, dat het oog er steeds weder door bekoord wordt en men verbaasd staat hoeveel tinten van een paar kleuren de natuur op haar palet heeft. De bloemen staan in den regel tot sierlijk gebogen bloemtrossen vereenigd, waardoor haar voorkomen nog wordt verhoogd en zij tot de meest geliefde en gezochte Orchideeën voor bloemwerken behooren.

* * *

Zooals wij reeds zeiden, zijn de kweekers er in de laatste jaren in geslaagd tal van kruisingen te winnen, wier vormen en kleurschakeeringen dikwijls die der ouders overtreffen. De afbeeldingen, die wij hierbij kunnen geven, zijn die van een oorspronkelijke soort, de *Odontoglossum Harryanum*, die kastanje-bruine bloemen met goudgele vlekken draagt en van een kruising de *Odontoglossum Rolfeae*, wier sierlijke bloemen wit zijn met bruinpurpere vlekken en vlekjes.

Iederen liefhebber van mooie planten durven wij met gerustheid aanraden een proef met het kweeken van *Odentoglossums* te nemen.

E. TH. W.

BOSCHPAD.

Langs hei-omkraagde karresporen,
Ter weerszij van het sling'rend pad,
Uit rosbruin kleed van beukenblad
Heft beuk aan beuk den stam, als schoren

Zij 't reuzig hemeldak, waar voren
Van blauw in zilver zijn gevat;
En zonnestralen komen mat
Het takkenkantwerk goud omboren.

Door groene beukenstammen staren
De blinkend witte berken, nijgen
Naar 't mos, bevlekt met rosse blaren.

De wind spoelt zoevend door de twijgen,
En ruchtloos door de lucht gevaren
Komt blad op blad terneder zijgen.

J. G.

DE PELSJAGERS.

(18)

EEN VERHAAL UIT ATHABASCA
DOOR HULBERT FOOTNER.

STRANGE beheerschte zich weer volkomen. Zijn minzaamheid had hij weer geheel terug. Hij lachte zelfs. „Hij is een kalme baas!" zeide hij.

„Jij vervloekt gemeene schurk," zei Ambrose zacht. „Nu ken ik je. En je weet, dat ik je ken!"

Ambrose verbeterde zijn positie niet met deze woorden, doch ze deden hem goed. De half-bloed veranderde van kleur en schoof achter Macfarlane's vuurwapen.

Spoedig kwam Colina terug met een bleek en koud gezicht. „Meneer Pringle," zei ze, „ga naar beneden, sluit de zijdeur en breng mij den sleutel. De anderen kunnen naar beneden in de bibliotheek gaan en daar op mij wachten."

Ambrose werd vuurrood. Dat Colina ook maar een oogenblik kon twijfelen tusschen hem en den half-bloed, deed hem koken van woede. Hartstochtelijke verwijtingen kwamen in hem op, maar zijn trots weerhield ze. Zich stijf omkeerend, ging hij de trap af, gevolgd door Macfarlane. Dat zou hij haar betaald zetten als zijn onschuld gebleken was, dat beloofde hij haar. Dat zijn onschuld niet zoo onmiddellijk zou blijken, kwam niet bij hem op.

In de bibliotheek fluisterden Strange en Macfarlane te zamen. Toen Pringle binnen kwam zwegen ze allen. Meer dan tien minuten wachtten ze en keken ze elkaar met woeste oogen aan. De spanning was te groot voor de zenuwen van den kleinen geestelijke. Ten slotte brak hij uit in droog gesnik.

„Om Gods wil, zeg iets!" stotterde hij. „Dit is niet te verdragen."

Macfarlane zag hem met minachtend medelijden aan en ging een weinig voor de deur weg. „Ga maar liever in de voorkamer," zei hij. „U kunt hier toch niets uitrichten."

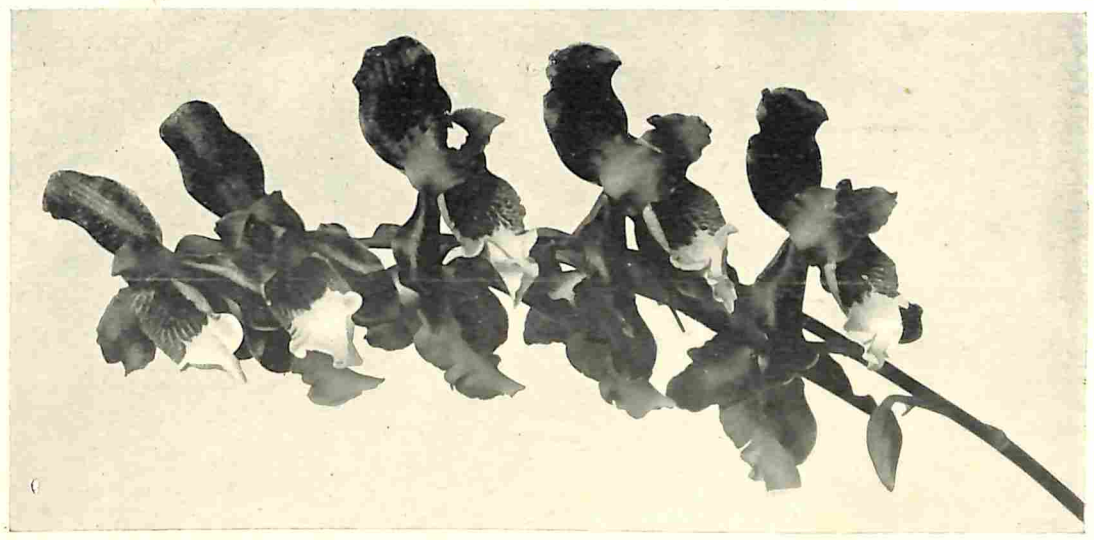

ODONTOGLOSSUM HARRYANUM.

GEZICHT OP DE DOOR DE ENGELSCHE TROEPEN BEZETTE STAD KEULEN.

De kleine man schudde het hoofd en, hun den rug toekeerend, ging hij bij het raam staan, waar hij zijn beven trachtte te overwinnen.

Kort daarop kwam Colina beneden. Toen ze binnen kwam lag dezelfde vraag op aller gezicht, doch niemand bracht ze onder woorden.

Colina sloeg haar oogen neer. „Mijn vader heeft alleen het bewustzijn verloren," zei ze koud. „Dr. Giddings zegt, dat hij een weinig zieker is dan te voren."

Een zucht ontsnapte aan de hoorders.

Het gelukte Strange het eerst het woord te krijgen. Terwijl hij sprak keken allen voor zich. Zij konden de ontzetting, die in de oogen der anderen te lezen was, niet verdragen. Pringle moest op de sofa gaan zitten om het trillen van zijn ledematen te beheerschen. De anderen stonden, Macfarlane, Colina en Strange bij de deur, Ambrose tegenover hen voor den lessenaar.

„U zult u herinneren," begon Strange, zich zelf volkomen meester, „dat ik adviseerde dezen man in het huis toe te laten. Ik vond, dat we hem dan beter in het oog konden houden. En van dat oogenblik af heb ik hem in het oog gehouden. Toen u allen waart gaan rusten en ik bij de zijdeur was gebleven, heb ik deze kamer bewaakt. De laatste keer dat ik keek, zag ik dat hij verdwenen was. Hij was zoo zacht de gang in gegaan, dat ik niets had gehoord. Ik dacht dadelijk aan gevaar voor de menschen boven en zoo vlug als ik kon, kroop ik de trap op zonder leven te maken. Ik vond de deur van meneer Gaviller gesloten. Ik wist, dat juffrouw Colina die opengelaten had. Ik opende de deur zachtjes en zag Doane op het bed met zijn handen om de keel van meneer Gaviller."

Een siddering doorvoer Colina; de kleine geestelijke kreunde.

„Hij sprong op mij," vervolgde Strange. „We rolden op den grond, ik riep om hulp en jullie kwamen. Dat is alles."

De duivelachtige sluwheid van den half-bloed deed Ambrose duizelen. Na dit verhaal zou zijn eigen verslag als erbarmelijke napraterij klinken. Hij zou het niet op dezelfde overtuigende wijze kunnen vertellen. „Maar ze zouden toch wel weten, dat een oprecht man het niet zoo kalm kon opvatten," dacht hij. Doch zij waren al overtuigd, dat kon hij op hun gezichten zien. Hij gevoelde zich zoo machteloos, als een slaper in den greep van een nachtmerrie.

Toen Strange zweeg was er een veelbeteekenende stilte; zij wachtten dat Ambrose zou spreken. Hij vermande zich en vertelde zijn geschiedenis zoo flink hij kon. Doch zich bewust van de zwakheid van zijn positie, was zijn houding slap, hetgeen, vergeleken bij Strange's schijnbare oprechtheid, een ongunstigen indruk maakte.

Niemand had iets te zeggen. Ambrose voelde hun onuitgesproken verachting als geeselslagen op zijn lichaam. Macfarlane wendde zich tot Colina om instructies.

Colina had haar trotsche en koude houding kunnen bewaren totdat zij genoodzaakt was te spreken. Doch uit haar stem was alle zelfbeheersching verdwenen. „Ik — ik weet niet wat ik zeggen moet", stamelde zij.

„Maar er kan hier toch geen twijfel zijn", riep Strange verontwaardigd. „Ik heb meneer Gaviller bijna dertig jaar trouw gediend en het geheele streven van dien man is er op gericht geweest hem te benadeelen."

„Deze toon moest ik voeren in plaats van hij", dacht Ambrose vaag, alsof hij iemand anders was. Doch hij vond geen woorden.

„Wat ter wereld kon ik voor reden hebben om mijn weldoener kwaad te doen?" riep Strange. Handig legde hij eenige aandoening in zijn stem. „U weet allen hoe ik over hem denk. Uw wantrouwen doet me pijn."

Macfarlane liep naar hem toe en klopte hem op den schouder. Colina verroerde zich niet. Zij hield de oogen neergeslagen. Ze was zeer bleek, ze hield de lippen op elkaar geklemd.

Ambrose trachtte zich te verdedigen.

„Ik moet je een vraag stellen", zei hij tegen Strange. „Je zegt dat je mij met de handen om meneer Gaviller's keel zag toen je de deur opende. Hoe kon je mij zien?"

„Met mijn electrische lantaren", antwoordde Strange onmiddellijk.

„Dat is een leugen", zei Ambrose. „Het was mijn electrische lantaren, dat kan ik met wel tien getuigen bewijzen."

„Laat hem dan zien", zei Strange met een grijns.

„Je hebt hem mij uit de hand geslagen", zei Ambrose. „Hij zal boven wel ergens op den vloer liggen."

Strange haalde zijn hand uit den zak. „Integendeel, hier is hij," zei hij, „en ik heb hem steeds bij mij gehouden. Hij kan wel net als de jouwe zijn, maar deze lantarens verkoopen ze in elken winkel."

Ambrose haalde de schouders op. „Ik heb niets meer te zeggen," zeide hij. „Die man is een bedrieger. De waarheid zal ten slotte wel aan het licht komen."

De blanken schonken hieraan weinig aandacht, doch het prikkelde Strange tot antwoorden: „Als meneer Gaviller kon spreken, zou hij spoedig tusschen ons beslissen."

Alsof Strange's stem hem had geroepen, kwam Giddings beneden.

„Heeft hij gesproken?" vroegen allen tegelijk.

Colina bedekte haar oogen.

Giddings knikte. „Hij zond mij naar beneden met het bevel aan Macfarlane om Doane te arresteeren."

Colina hield zich staande tegen de deurpost. „Heeft hij — heeft hij hem *gezien?*"

„Neen," antwoordde Giddings met blijkbaren spijt, „hij zag zijn aanvaller niet; maar hij zei, dat alleen een misdadiger het in zijn hoofd kan krijgen Strange van de misdaad te beschuldigen."

„Je bent gearresteerd!" zei Macfarlane bruusk tegen Ambrose.

„Juffrouw Gaviller, het zou beter zijn als u de kamer verliet," zei hij tegen Colina.

Zij schudde het hoofd. Spreken kon ze blijkbaar niet. Geen enkele maal gedurende het tooneel had Ambrose haar in de oogen kunnen zien. Macfarlane wachtte een oogenblik en haalde toen de schouders op.

„Wil je je de handboeien laten omdoen of moet ik je dwingen?" vroeg hij Ambrose.

Ambrose hoorde hem niet. Zijn oogen hingen aan Colina; zoolang de twijfel aan haar hem kwelde, vergat hij al het andere. Het hart kent geen logica; het voelt slechts. Liefde verwacht trouw. Ambrose was verbaasd en ongeloovig en smartelijk getroffen door de schijnbare ongevoeligheid van zijn geliefde.

„Colina!" riep hij verontwaardigd, „heb je niets te zeggen. Geloof je deze leugen?"

Haar gemartelde oogen zagen hem aan, vol hartstochtelijke dankbaarheid voor zijn zelf-verdediging. Zijn verachting beschaamde haar en vervulde haar met vreugde. Haar hart wist alles.

Niemand van de aanwezigen merkte op wat hun blikken beteekenden. Macfarlane deed een stap vooruit. „Kom! Laat juffrouw Gaviller er buiten," zei hij ruw.

Ambrose zag hem niet aan, doch zijn vuist balde zich tot een slag, zijn oogen bleven op Colina gevestigd en vroegen om antwoord.

De kleur kwam weer op haar wangen en haar stem herkreeg haar vastheid. „Halt!" riep ze tegen Macfarlane op haar ouden gebiedenden toon. „Ik ben hier de meesteres."

(Wordt vervolgd).